

PROTOKÓŁ

z posiedzenia Komisji Założeń Planu w sprawie ustalenia założeń do sporządzenia Planu Urządzenia Lasu wraz z Programem Ochrony Przyrody i Prognozą Oddziaływania tego planu na środowisko dla Nadleśnictwa Runowo wg stanu na 1.01.2020 r.

Komisja Założeń Planu dla Nadleśnictwa Runowo zwołana została w dniu 26 czerwca 2018 roku przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu.

W posiedzeniu Komisji udział wzięli:

Ireneusz Jałozza	- Z-ca Dyrektora ds. Gospodarki Leśnej RDLP w Toruniu – przewodniczący
Jolanta Błasiak	- Gł.. Spec. SL w Wydziale Urządzania Lasu DGLP
Kamil Walenciuk	- Nadleśniczy Nadleśnictwa Runowo
Waldemar Wencel	- Gł. Spec. SL, pełnomocnik ds. zagospodarowania terenu kłęski
Jan Frankowski	- Naczelnik Wydziału Zarządzania Zasobami Leśnymi RDLP w Toruniu
Michał Piotrowski	- Naczelnik Wydziału Ochrony Lasów RDLP w Toruniu
Mariusz Jeleniewski	- St. Spec. SL Wydziału Gospodarki Leśnej RDLP w Toruniu
Piotr Fleischer	- St. Spec. SL w ZOL w Gdańsku
Kornelia Leszczyńska-Deja	- p.o. Regionalny Konserwator Przyrody w Bydgoszczy
Justyna Czajka	- Gł. Spec. w Wydziale Ochrony Przyrody Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Bydgoszczy
Ludmiła Gawron	- Z-ca nadleśniczego Nadleśnictwa Runowo
Marcin Leszczyński	- Z-ca nadleśniczego Nadleśnictwa Runowo
Mieczysław Gawron	- Inżynier nadzoru w Nadleśnictwie Runowo
Barbara Wiśniewska	- Dyrektor Wydziału Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Sępólnie Krajeńskim
Małgorzata Szpojda	- Inspektor Wydziału Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Sępólnie Krajeńskim

Sebastian Łabich	- Inspektor Wydziału Środowiska Starostwa Powiatowego w Nakle nad Notecią
Waldemar Kuszewski	- Burmistrz Miasta Więcbork
Krzysztof Mięczyński	- Inspektor Referatu Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Rolnictwa Urzędu Gminy Sicienko
Marek Zieńko	- Z-ca Burmistrza Sępólna Krajeńskiego
Mirosław Łebek	- Kierownik zespołu ds. ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych Krajeńskiego Parku Krajobrazowego
Tadeusz Kosień	- Prezes Zarządu Bydgoskich Zakładów Sklejek „SKLEJKA MULTI” S.A.
Adam Pander	- Bydgoskie Zakłady Sklejek „SKLEJKA-MULTI” S.A.
Maria Piotrowska	- LOP Zarząd Okręgu w Toruniu
Janusz Nosowicz	- St. Spec. ds. urządzania lasu RDLP w Toruniu - protokolant

Otwarcia posiedzenia dokonał przewodniczący komisji Pan Ireneusz Jałozza Zastępca Dyrektora ds. Gospodarki Leśnej RDLP w Toruniu.

Ireneusz Jałozza na wstępie przywitał wszystkich obecnych na posiedzeniu komisji, podkreślił dużą frekwencję osób bezpośrednio nie związanych z lasami, w tym przedstawicieli organizacji samorządowych, instytucji państwowych i przemysłu drzewnego, podkreślił rosnące znaczenie funkcji przyrodniczej lasów oraz zapoznał z celem sporządzania, rangą i znaczeniem planu urządzenia lasu. Następnie przewodniczący komisji przekazał głos referentom i koreferentom. Po przedstawieniu referatu przez Nadleśniczego i krótkiej przerwie, głos zabrał Naczelnik Wydziału Zarządzania Zasobami Leśnymi. W koreferacie naczelnik skupił się na kwestiach rozbieżnych z referatem. W czasie koreferatu na bieżąco w toku dyskusji ustalano poszczególne punkty obrad.

Przedstawicielka DGLP Pani Jolanta Błasiak na wstępie zapytała, czy w toku przygotowań rozpoczynających prace nad sporządzeniem planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Runowo, były zachowane wszystkie procedury przewidziane ustawą z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, dotyczące zwłaszcza informowania, udziale w opiniowaniu i sposobie uwzględniania uwag i wniosków przedstawicieli społeczeństwa. Pani Błasiak pytała również czy na mapach ochrony lasu będą wrysowane siedliska przyrodnicze oraz zasięg obszaru klęski huraganu z

11 sierpnia 2017 roku a także, jak drzewostany uszkodzone stanowiące bazę nasienną (WDN, GDN) będą wykorzystane w celu lokalnego zabezpieczenia w źródła nasion. Odpowiadając naczelnik Frankowski zapewnił, że wspomniane elementy będą uwzględnione na mapach ochrony lasu, choć w przypadku siedlisk przyrodniczych tylko te, które są osobnymi wydzieleniami. Udział społeczeństwa przy opracowaniu dokumentacji będzie zapewniony zgodnie z ustawą i instrukcją urządzania lasu. Baza nasienne przed jej ewentualną likwidacją będzie w maksymalnym stopniu wykorzystana.

Przedstawicielka RDOŚ w Bydgoszczy Pani Justyna Czajka zwróciła uwagę, aby w prognozie oddziaływania PUL na środowisko był uwzględniony wpływ tego planu na wszystkie obszary i obiekty chronione oraz żeby były w nim wykorzystane istniejące plany ochrony rezerwatów i innych form ochrony przyrody. Poparła również wniosek nadleśnictwa o objęcie go całościowymi pracami fitosocjologicznymi. Przedstawiciele RDLP w Toruniu także widzą taką potrzebę zważywszy, że brakuje tu obszarów Natura 2000, a w bogatych siedliskowo lasach Nadleśnictwa Runowo występuje szerokie spektrum zbiorowisk roślinnych, ale ze względów terminowych takie opracowanie nie może być zlecone na tym etapie. Zgodnie z instrukcją oraz wytycznymi DGLP, pełne opracowanie fitosocjologiczne wykonuje się w cyklu dwuletnim, wyprzedzając przed rewizją PUL. Pani Czajka wyraziła także swoją wątpliwość, dlaczego siedliska przyrodnicze występujące poza obszarami Natura 2000 a wykazane w inwentaryzacji przyrodniczej Lasów Państwowych przeprowadzonej w 2007 roku, nie mogą być opisywane w PUL z kodem tych siedlisk. Pan Waldemar Wencel wyjaśnił, że inwentaryzacja z 2007 roku wykonana przez PGL LP była wymuszona wchodzącymi w życie przepisami Unii Europejskiej z zakresu ochrony przyrody, zainicjowała na szeroką skalę późniejszą inwentaryzację przyrodniczą i służyła wytypowaniu co cenniejszych przyrodniczo siedlisk do ewentualnego późniejszego objęcia nową formą europejskiej ochrony prawnej – Obszaru Natura 2000. Nie ma jednak podstaw prawnych do szczególnego traktowania siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000, gdyż to pojęcie jako kategoria prawna ma zastosowanie tylko do obszarów Natura 2000.

Przedstawiciel ZOL Pan Piotr Fleischer zwrócił się do Pana Waldemara Wencła, jako pełnomocnika dyrektora RDLP w Toruniu ds. zagospodarowania terenu kłęski, aby wziął pod uwagę różną specyfikę poszczególnych nadleśnictw „kłęskowych”, zwłaszcza pod kątem warunków siedliskowych i klimatycznych mających znaczący wpływ na stan drzewostanów. W odniesieniu do tej specyfiki, w przypadku Nadleśnictwa Runowo wyraźnie odbiegającym od pozostałych nadleśnictw kłęskowych, Pan Mieczysław Gawron zwrócił uwagę, aby uwzględniając te odmienne warunki odstąpić od sztywnych reguł hodowlanych i do każdej

pozycji odnawianej na kłęsce podchodzić indywidualnie. Zaproponował dopisanie dodatkowych typów drzewostanów: dla LMśw – Md Kl Db i dla Lśw – Bk Jw Db, sankcjonujących odnowienie naturalne tych gatunków oraz podkreślił potrzebę szczególnie precyzyjnej taksacji powierzchni kłęskowej do odnowienia uwzględniającej istniejące odnowienie naturalne takich gatunków jak: Jw, Bk, Md, Lp czy Gb oraz zaprojektowanie dla nich odpowiednich wskazań gospodarczych w oparciu o rzeczywistą (zredukowaną) powierzchnię planowaną do odnowienia i pielęgnacji.

Po przedstawieniu referatu i koreferatu oraz dyskusji, na wniosek nadleśniczego Pan Marcin Leszczyński w krótkiej prezentacji zapoznał zebranych z kłeską żywiolową jaka miała miejsce 11 sierpnia 2017 roku, jej rozmiarem i skutkami. Podkreślił, że najtrudniejszym zadaniem będzie nie usuwanie uszkodzonych drzewostanów a odnowienie blisko 2200 ha powierzchni. Następnie inżynier nadzoru Pan Mieczysław Gawron zaprezentował koncepcję nadleśnictwa półnaturalnego sposobu odnowienia powierzchni kłęskowej polegającej na:

- maksymalnym wykorzystaniu odnowień naturalnych i uwzględnieniu ich w projektowaniu wskazań hodowlanych dla gruntów leśnych niezalesionych;
- sztucznym odnowieniu głównie drzewostanów uszkodzonych i zagospodarowanych wcześniej Rb IIIb, z wyprzedzająco wykonanym zrębkowaniem zalegającego drewna;
- pozostawianiem powalonego a nie mającego gospodarczego znaczenia drewna na powierzchniach przewidzianych do odnowienia naturalnego;
- zminimalizowaniu kosztów i czasu odnowienia powierzchni kłęskowej;
- zastosowaniu kępowego zmieszania głównych gatunków lasotwórczych i wprowadzaniu ich na placówkach;
- zwróceniu uwagi na drzewa docelowe (stanowiące trzon przyszłych drzewostanów) przy projektowaniu i wykonywaniu zadań hodowlanych i pielęgnacyjnych na poszczególnych pozycjach.

Koncepcję powyższą argumentował:

- niedoborem nasion i w konsekwencji sadzonek Db (ograniczony region mateczny);
- niedoborem siły roboczej wobec przewagi prac ręcznych przy odnowieniu;
- skróceniem okresu odnowienia;
- zmniejszeniem pracochłonności takich czynności jak: przygotowanie gleby, sadzenie, pielęgnacja gleby, CW i CP.

Koncepcja nadleśnictwa znalazła odzwierciedlenie w dokumencie „Ramowe kierunki działań hodowlanych przy odnawianiu powierzchni pohuraganowych”, opracowane przez

Zespół konsultacyjny pod kierunkiem Pana Waldemara Wencla – pełnomocnika dyrektora ds. zagospodarowania powierzchni pohuraganowych.

Po prezentacji odbyła się część terenowa posiedzenia komisji na której nadleśnictwo przedstawiło przykłady zastosowania swojej koncepcji zagospodarowania.

Po zapoznaniu się z referatem i koreferatem w wyniku dyskusji ustalono:

Część A: Wytyczne w sprawie organizacji prac urzędniowych

A1. Prace siedliskowe

Typ siedliskowy lasu (TSL), stan siedliska (rozumiany jako stan TSL) oraz glebę (typ, podtyp, gatunek) należy opisywać w oparciu o operat glebowo-siedliskowy sporządzony wg stanu na 1.01.1998 r. (z późniejszymi uzupełnieniami). Nazewnictwo, symbolikę i kryteria należy dostosować do aktualnej klasyfikacji gleb leśnych ujętej w części II instrukcji zarządzania lasu – *Instrukcja wyróżniania i kartowania w Lasach Państwowych typów siedliskowych lasu oraz zbiorowisk roślinnych Warszawa 2012*. W ramach sporządzania planu urządzenia lasu należy wykonać opis gleb i siedlisk leśnych dla gruntów, na które brak jest takiego opisu (grunty przejęte).

W wyłączeniach taksacyjnych obejmujących zinwentaryzowane na podstawie inwentaryzacji przyrodniczej przeprowadzonej w nadleśnictwie w 2007 r. cenne siedliska przyrodnicze (na pow. ok. 2920 ha), w opisie taksacyjnym nie zamieszczać kodów tych siedlisk. Wykaz tych siedlisk zweryfikowany przez wykonawcę podczas prac taksacyjnych, umieścić w Programie Ochrony Przyrody.

A2. Prace przygotowawcze

Wykonawca prac urzędniowych w tworzonym PUL uwzględni oraz zaktualizuje informacje zebrane przez nadleśnictwo, dotyczące założeń polityki zagospodarowania przestrzennego oraz informacji dotyczących realizowanych oraz planowanych inwestycji o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym wymienionych w załączniku do referatu na KZP pt. „Podstawowe założenia polityki zagospodarowania przestrzennego regionu”.

W związku z klęską nawalnicą z sierpnia 2017 roku oraz wynikającymi z niej zmianami polegającymi na pozbawieniu charakteru ochronnego części lasów stanowiących: ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, cenne fragmenty rodzimej przyrody oraz drzewostany nasienne lub ewentualnemu uznaniu za ochronne lasów wymagających ochrony zgodnie z rozporządzeniem MOŚZNiL z dnia 25.08.1992r. (Dz. U. nr 67, poz. 337) w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej, Komisja stwierdziła potrzebę wystąpienia z

nowym wnioskiem do Ministra Środowiska w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa. Drzewostany dotychczas uznane za lasy glebochronne i wodochronne, mimo zniszczenia przez nawałnicę powinny utrzymać odpowiedni status lasów ochronnych. Wykonawca planu wspólnie z nadleśnictwem w oparciu o dotychczas obowiązującą decyzję, opracuje dokumentację do wystąpienia nadleśniczego do poszczególnych Rad Gmin w sprawie zaopiniowania uznania lasów za ochronne na terenie Nadleśnictwa Runowo. RDLP w Toruniu złoży dokumentację do Dyrektora Generalnego LP, który wystąpi do Ministra Środowiska z wnioskiem o uznanie lasów za ochronne, w oparciu o zaktualizowane dane urządzeniowe.

Opinie Rad Gmin dotyczące wnioskowanych lasów nadleśnictwo zobowiązane jest dostarczyć do RDLP w Toruniu najpóźniej do końca 2019 roku.

Do gruntów czasowo wyłączonych z użytkowania głównego (zaliczone na etat) należy zaliczyć:

- rezerwy przyrody, dla których Plan Ochrony nie przewiduje żadnej formy; pozyskania drewna;
- lasy stanowiące ostoje zwierząt chronionych (całoroczne strefy ochrony);
- ekosystemy referencyjne.

A3. Formy przekazania baz danych

Plan urządzenia lasu wykonany zostanie wg stanu na 1 stycznia 2020 roku. Pracami urządzeniowymi objęte zostaną grunty ujęte na kopiach dokumentów ewidencyjnych zgodnych z aktualnym rejestrem gruntów nadleśnictwa.

Geodezyjny podkład leśnej mapy numerycznej – mapa numeryczna działek ewidencyjnych i użytków gruntowych - przekazany zostanie w formie elektronicznej programem umożliwiającym automatyczne przywiązanie wydzieleń do działek oraz zaimportowane do programu Taksator.

Nadleśnictwo przekaze wykonawcy planu urządzenia lasu geodezyjny podkład leśnej mapy numerycznej sporządzony na potrzeby planu u.l. na lata 2015-2024, zaktualizowanej o grunty przejęte lub oddane po 01.01.2015r. w terminie do końca 2018 roku. Po tym terminie, ewentualne zmiany w stanie posiadania będą przez wykonawcę uwzględnione jedynie do dnia 30 października 2019 r.

Protokolarne przekazanie wykonawcy projektu planu wszystkich niezbędnych danych z zakresu ewidencji gruntów oraz zaktualizowanego stanu lasu odbędzie się w drodze importu danych opisowych i danych geometrycznych (tzw. geobazy) z bazy SILP-LAS do programu TAKSATOR, zgodnie z Zarządzeniem nr 13 DGLP z dnia 20.03.2007r. oraz „Instrukcją

przenoszenia informacji pomiędzy PUL i bazą LAS Nadleśnictwa” rekomendowaną do stosowania pismem DGLP z dnia 26.05.2014r. (zn. spr. ZU-7019-28/14), niezwłocznie po wyłonieniu wykonawcy PUL.

Nadleśnictwo wstrzyma obrót gruntami w okresie 01.11-31.12.2019 r.

Rozbieżności pomiędzy otrzymanymi danymi ewidencyjnymi gruntów nadleśnictwa a stanem faktycznym na gruncie, zostaną zgłoszone nadleśniczemu w formie wykazu rozbieżności po wykonaniu taksacji. Usunięcie rozbieżności wykonać należy do czasu odbioru prac terenowych.

A4. Korekta podziału powierzchniowego oraz oznaczenie granic oddziałów

Pozostawić dotychczasowy podział powierzchniowy na oddziały. Wykonawca w maksymalnym stopniu zachowa aktualny podział wyłączeń taksacyjnych (adresów leśnych) we wszystkich prawnie chronionych obszarach jak rezerваты i użytki ekologiczne.

Na zrębach pokłeskowych wydzielenia należy tworzyć zgodnie z instrukcyjnym kryterium siedliskowym tzn. od 1 ha oraz 0,5 ha w przypadku skrajnie różnych TSL.

A5. Oznaczenia niewyraźnych granic wyłączeń oraz ujmowanie w PUL gruntów stanowiących współwłasność.

Przebieg wydzielen taksacyjno – siedliskowych o mało wyraźnych granicach oznaczyć na wylotach i skrzyżowaniach „obrączkami” oraz znakami kierunkowymi wykonanymi ośnikiem na korze.

Granice pokłeskowych zrębów nie uprzątniętych do czasu taksacji, a planowanych do wykonania do końca 2019 roku, oznaczy farbą leśniczy przy udziale taksatora.

Na terenie Nadleśnictwa Runowo nie ma gruntów stanowiących współwłasność.

A6. Wykorzystanie zdjęć lotniczych

Wykonawca prac urządzeniowych wykorzysta ortofotomapy pozyskane w Starostwach Powiatowych oraz wszelkie dostępne zdjęcia lotnicze obszaru kłęski nawałnicy z 2017 roku, w tym zleczone w 2018 roku przez Związek Powiatów Województwa Kujawsko-Pomorskiego fotogrametryczne zdjęcia lotnicze RGB i opracowane na ich podstawie ortofotomapy dla całego obszaru województwa.

A7. Ujmowanie cech drzewostanów.

Cechy drzewostanów należy przyjmować dla poszczególnych wydzielen zgodne z zapisem § 26 IUL jeżeli są wystarczająco udokumentowane oraz uzgadniać z nadleśnictwem na etapie prac terenowych i końcowo po ich zakończeniu.

Nie umieszczać informacji o pochodzeniu drzewostanów z odnowienia sztucznego.

A8. Zastosowanie jednostek kontrolnych

Nie projektować jednostek kontrolnych.

A9. Priorytety dotyczące przebudowy drzewostanów.

Zgodnie z § 40 pkt.6 i 7 instrukcji u.l. drzewostany kwalifikujące się do przebudowy grupować następująco:

A- Drzewostany do pilnej przebudowy pełnej, rozpoczynanej przy zastosowaniu użytkowania rębego w I 10-leciu;

B- Drzewostany do stopniowej przebudowy pełnej, rozpoczynanej w I 10-leciu bez użytkowania rębego, z wykorzystaniem odnowień wyprzedzających rębnię przewidzianą w następnym 10-leciu oraz odpowiednich trzebieży przekształceniowych;

C- Drzewostany do przebudowy częściowej w ramach cięć pielęgnacyjnych.

Do grupy A w pierwszej kolejności zaliczać drzewostany:

- w trzecim stopniu zgodności z TD;
- o niskim zadrzewieniu (0,5 i niższym) za wyjątkiem KO i KDO oraz drzewostanów stanowiących osłonę dla gatunków podsadzanych;
- od II klasy wieku, trwale uszkodzone (ponad 50% uszkodzeń).

Wykaz drzewostanów (wraz z ich powierzchnią) zaproponowanych do przebudowy wykonawca uzgodni z nadleśnictwem w trakcie prac terenowych i przedstawi do akceptacji podczas odbioru prac terenowych.

A10. Zwiększenie powierzchni do odnowienia w KO i KDO z tytułu uszkodzeń podczas cięć rębnych

W drzewostanach w KO i KDO po wykonanych cięciach, należy przyjąć zwiększenie powierzchni odnowień z tytułu przewidywanych zniszczeń o 15% .

A11. Dodatkowy pomiar drewna martwego

Inwentaryzację drewna martwego na powierzchniach próbnych kołowych, wykonać zgodnie z §62 IUL na co 10-tej powierzchni próbnej.

A12. Sporządzenie i wydruk map gospodarczych, gospodarczo-przeładowych i przeładowych oraz mapy sytuacyjnej.

Mapy gospodarcze, gospodarczo-przeładowe, przeładowe i sytuacyjne sporządzić na bazie LMN zgodnie ze standardem LMN. Zakres tematyczny map, szczegóły sytuacyjne zamieszczone na mapach, sposoby ich prezentowania jak również zakres obiektów obligatoryjnych, wykonać zgodnie z „Instrukcją techniczną sporządzania i wydruku map leśnych”, stanowiącą część III „Instrukcji urządzania lasu”.

Na wszystkich mapach należy drukować kasowniki dla wszystkich linii.

Mapy gospodarcze wraz z naniesionymi działkami zrębowymi wykonać wg dotychczasowego podziału na arkusze map gospodarczych w skali 1:5000 i w formacie A1.

Mapy gospodarczo-przeładowe leśnictw wykonać w skali 1:10000. Mapy przeładowe wykonać w skali 1:20000 a mapy sytuacyjne i sytuacyjno-przeładowe w skali 1:50000.

„Mapę obszarów chronionych i funkcji lasu” wykonać jako mapę przeładową w skali 1:20000 z zakresem treściowym określonym w §73 IUL oraz jako mapę sytuacyjną w skali 1: 50000.

„Mapę walorów przyrodniczo-kulturowych” wykonać jako mapę przeładową w skali 1:20000 .

Mapy przeznaczone dla nadleśnictwa:

1. Mapa przeładowa:

- drzewostanów (po 5 egz. na każdy obręb , w tym po 4 egz. podklejone na płótnie)
- siedlisk leśnych typu siedliskowe lasu (po 5 egz. na każdy obręb, podklejone na płótnie)
- cięć rębnych (po 6 egz. na każdy obręb, w tym po 4 egz. podklejone na płótnie)
- obszarów chronionych i funkcji lasu (po 2 egz. na każdy obręb)
- ochrony przeciwpożarowej (po 3 egz. na każdy obręb, podklejone na płótnie)
- gospodarki łowieckiej (po 2 egz. na każdy obręb)
- ochrony lasu (po 2 egz. na każdy obręb)
- zagospodarowania rekreacyjnego (po 2 egz. na każdy obręb)
- walorów przyrodniczo-kulturowych (po 2 egz. na każdy obręb)
- nasiennictwa i selekcji (po 2 egz. na każdy obręb)
- z podziałem na arkusze w kolorze (po 1 egz. na każdy obręb)
- „czyste” (po 5 egz. na każdy obręb)

2. Mapa gospodarczo-przeładowa:

- drzewostanów i projektowanych cięć (11 leśnictw po 1 egz. podklejonym na płótnie i zalaminowane)
- siedlisk typu siedliskowe lasu (11 leśnictw po 1 egz. podklejonym na płótnie i zalaminowanym)
- „czyste” (11 leśnictw po 2 egz.)

3. Mapy gospodarcze z naniesionymi i opisanymi działkami zrębowymi z wykazu cięć:

- wg arkuszy (po 1 egz.) w formacie A1
- komplet wg arkuszy w formie księgi formatu A3

4. Mapa sytuacyjna:

- obszaru w granicach zasięgu terytorialnego nadleśnictwa (2 egz.)

- obszaru w granicach zasięgu terytorialnego nadleśnictwa, z podziałem na leśnictwa-czarnobiała (10 egz.)

- obszaru w granicach zasięgu terytorialnego nadleśnictwa z nadaną kolorystyką dla poszczególnych leśnictw (5 egz.)

- obszaru w granicach zasięgu terytorialnego nadleśnictwa z nadaną kolorystyką dla poszczególnych gmin (2 egz.)

- obszarów chronionych i funkcji lasu (2 egz.)

- ochrony przeciwpożarowej (2 egz. podklejone na płótnie i zalaminowane)

Wszystkie mapy tematyczne oprócz wersji analogowej, wykonać również w wersji cyfrowej w formacie PDF oraz TIFF, na nośniku CD.

Mapy przeznaczone dla RDLP w Toruniu:

1. Mapy przeglądowe - jak dla nadleśnictwa, tylko nie podklejone, po 1 egz. na każdy obręb

2. Mapy gospodarcze – wg arkuszy (po 1 egz.) w formacie A1.

3. Mapa sytuacyjna obszaru w granicach zasięgu terytorialnego nadleśnictwa – 1 egz.

Wszystkie mapy tematyczne oprócz wersji analogowej, wykonać również w wersji cyfrowej w formacie PDF, na nośniku CD.

Mapy przeznaczone dla DGLP :

1. Mapy przeglądowe:

- drzewostanów (1 egz.)

- siedlisk leśnych typy siedliskowe lasu (1 egz.)

- obszarów chronionych i funkcji lasu (1 egz.)

- walorów przyrodniczo-kulturowych (1 egz.)

2. Mapa sytuacyjna obszaru w granicach zasięgu terytorialnego nadleśnictwa (1 egz.)

Wszelkie mapy nie przewidziane IUL i nie wyszczególnione powyżej a zapisane w referacie, Nadleśnictwo wykona odrębnym zleceniem na własny koszt.

A13. Podział na obręby i leśnictwa

Utrzymać dotychczasowy podział na obręby i leśnictwa.

14. Definicja obszarów zagrożonych uporczywym występowaniem szkód

Obszary zagrożone uporczywym występowaniem szkód w Nadleśnictwie Runowo nie występują.

A15. Terminy i sposoby kontroli oraz odbioru prac urzędniowych

Kontrola i odbiór prac urzędniowych będzie przeprowadzony zgodnie z Zarządzeniem nr 63/2002 DGLP z dnia 13.08.2002r. i obejmować będzie:

- kontrole terenowe prac wykonanych w danym miesiącu po przekazaniu przez wykonawcę protokołu odbioru robót z wyszczególnionymi wykonanymi pracami (pracownik RDLP właściwy do spraw urządzania lasu, przedstawiciel nadleśnictwa);
- szczegółowy odbiór opisów taksacyjnych po zakończeniu prac terenowych (taksator, leśniczy, inżynier nadzoru);
- analizę próbnych wydruków opisów taksacyjnych, sukcesywnie leśnictwami (nadleśnictwo);
- analizę planu użytków rębnych (RDLP, nadleśnictwo);
- komisyjny odbiór założonych powierzchni próbnych pomiaru miąższości (wykonawca, RDLP, nadleśnictwo);
- odbiór prac terenowych urządzania lasu - podsumowanie (wykonawca, RDLP, nadleśnictwo).

Protokółarnym uzgodnieniom podlegać będą:

- powierzchnie leśne nie zalesione (halizny, płazowiny, zręby zaległe);
- drzewostany do przebudowy;
- drzewostany LMP;
- zręby 2019 i 2020 roku.

A16. Formy oprawy opisów taksacyjnych i map, w tym map dodatkowych oraz prezentowanie programu ochrony przyrody, a także ewentualnej ekspertyzy docelowej sieci dróg leśnych oraz prognozy ekonomicznej z uwzględnieniem danych wrażliwych

Wykonawca planu urządzania lasu wykona wydruki i oprawę opisów taksacyjnych dla nadleśnictwa, RDLP i poszczególnych leśnictw.

Aktualizację „Programu ochrony przyrody” sporządzić jako odrębny tom. Zamiast wykonania POP w dwóch wersjach proponuje się jedną, w której danych wrażliwych, dotyczących szczegółowej lokalizacji stanowisk roślin i zwierząt chronionych wraz ze strefami ich ochrony nie będzie się umieszczać. Dane te sporządzić należy w odrębnym opracowaniu, jako załącznik do planu urządzania lasu – „POP-lokalizacja chronionych gatunków roślin i zwierząt”, w 3-ch egzemplarzach (Nadleśnictwo, RDLP w Toruniu, RDOŚ w Bydgoszczy).

Opis ogólny nadleśnictwa (elaborat) wraz z wykazem projektowanych cięć, program ochrony przyrody, załącznik do planu urządzania lasu – POP, prognozę oddziaływania na środowisko (POOŚ) oraz opisy taksacyjne wykonać w formie cyfrowej (pliki PDF, XLS, DOC) oraz analogowej. Formę analogową oprawić w twarde oprawy z kieszeniami na mapy i płyty CD z wersjami cyfrowymi.

Formy oprawy map zgodnie z pkt. A12 protokołu.

Ekspertyza docelowej sieci drogowej, zgodnie z Zarządzeniem nr 28 DGLP z dnia 27 kwietnia 2018 roku będzie sporządzona przez nadleśnictwo do połowy 2019 roku. W rozdziale opisu ogólnego „Określenie potrzeb w zakresie infrastruktury technicznej, w tym turystyki i rekreacji” wykonawca projektu PUL wykorzysta informacje w niej zawarte.

Ekspertyzy ekonomicznej w formie szczegółowej prognozy spodziewanego wyniku ekonomicznego gospodarki leśnej nie sporządzać.

A17. Sporządzenie dodatkowej tabeli XXII dla gatunków chronionych, nieobjętych obszarem Natura 2000

Nie sporządzać tabeli XXII dla gatunków chronionych, nieobjętych obszarem Natura 2000.

A18. Ustalenia dotyczące postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i na obszary Natura 2000 oraz innych spraw organizacyjnych

Dyrektor RDLP jako sporządzający projekt planu urządzenia lasu, wystąpi po KZP z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i na obszary Natura 2000. Nadleśnictwo skupi się na ścisłej współpracy z wykonawcą planu. Przekazywanie danych, wszystkie weryfikacje obiektów, uzgodnienia opisów taksacyjnych, projektowane czynności gospodarcze w zakresie użytkowania i hodowli lasu, muszą być potraktowane priorytetowo.

Część B : Założenia do planu urządzenia lasu

B1. Obszary chronione i funkcje lasu

Obszary chronione na terenie Nadleśnictwa Runowo zgodnie z danymi nadleśnictwa:

1. Rezerwaty przyrody

- Rezerwat przyrody „Bagno Głusza” (166,96 ha w zarządzie n-ctwa)

- Rezerwat przyrody „Wąwelnio” (4,72 ha w zarządzie n-ctwa)

2. Parki Krajobrazowe

- Krajeński Park Krajobrazowy (8319,60 ha w zarządzie n-ctwa)

3. Obszary Chronionego Krajobrazu

- Obszar Chronionego Krajobrazu Ozów Wielowickich (3,38 ha w zarządzie n-ctwa)

- Obszar Chronionego Krajobrazu – Rynna Jezior Byszewskich (46,55 ha w zarządzie n-ctwa)

4. Pomniki przyrody – 44 szt. (pojedyncze i grupowe)

5. Strefy ochrony całorocznej i okresowej ptaków

- bielik

- bocian czarny (strefa w trakcie weryfikacji po uszkodzeniu przez huragan)

6. Użytki ekologiczne (296,98 ha w zarządzie n-ctwa)

7. Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe

- Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Torfowisko Messy” (647,94 ha)

Ze względu na dominujące funkcje lasu, do celów planowania urządzeniowego należy przyjąć podział na trzy główne grupy lasów:

I. Lasy rezerwatowe – obejmujące grunty leśne zalesione i nie zalesione na terenie istniejących rezerwatów przyrody: „Bagno Głusza” i „Wąwelnio”

II. Lasy ochronne – zgodnie z wytycznymi pkt. A.2 wg nowej Decyzji MŚ

III. Lasy gospodarcze- pozostałe lasy

B2. Typy siedliskowe lasu oraz ich ewentualne uzupełnienie o rozpoznane leśne siedliska przyrodnicze

Typy siedliskowe lasu przyjąć na podstawie operatu glebowo-siedliskowego. Nie umieszczać w opisach taksacyjnych kodów leśnych siedlisk przyrodniczych zinwentaryzowanych na podstawie inwentaryzacji przyrodniczej przeprowadzonej w nadleśnictwie w 2007 r. Wykaz tych siedlisk zweryfikowany przez wykonawcę podczas prac urządzeniowych umieścić w Programie Ochrony Przyrody.

B3. Typy drzewostanów (TD) o kierunku ochronnym lub gospodarczym

Tabela 1. Typy drzewostanów o dominującym kierunku gospodarczym:

TSL	TD	Proponowany skład gatunków odnowieniowych
1	2	3
Bśw	So	So 80% Brz i inne 20%
Bb -58 ha	So	Odnowienie naturalne zapewniające trwałość ekosystemu leśnego
BMb – 455 ha	Św-Brz-So	Odnowienie naturalne zapewniające trwałość ekosystemu leśnego
BMśw – 1160 ha	So *	So 70% , Dbb, Md, Brz, Kl, Bk i inne 30%
	Db-So #	So 60%, Db 20 – 30%, Bk, Md, Kl, Lp i inne 10 – 20%
BMw – 10 ha	So	Odnowienie naturalne zapewniające trwałość ekosystemu leśnego
LMśw – 3726 ha	Db-So *	So 50%, Dbb 30%, Bk, Md, Gb, Kl, Dbs i inne 20%
	Bk-So-Db	Db 40%, So 30%, Bk 20% Md, Kl, Jw, Gb, Lp i inne 10%
	Md-Bk-Db #	Dbs 40%, Bk 30%, Md 20%, Jw, Kl, Gb, Lp i inne 10%
	Md Kl Db !	Dbs 40%, Kl 30%, Md 20%, Jw, Gb, Lp i inne 10%
LMw – 220 ha	So-Db	Dbs 40%, So 20-30%, Jw, Lp, Gb, Ol, Św i inne 30-40%
	Brz-Ol	Ol 50%, Brz 30%, Św, Wz Dbs, Gb, Lp i inne 20%
LMb – 31 ha	Św- Ol-Brz	Odnowienie naturalne zapewniające trwałość ekosystemu leśnego
Lśw – 4213 ha	Db	Dbs 70%, Bk, Md, Lp, Gb, Jw, Kl, Dg, i inne 30%
	Bk	Bk 50%, Dbs, Dg, Kl, Jw, Gb 30% i inne 20%
	Bk-Db	Dbs 40%, Bk 30% ,Md, Dg, Lp, Jw, Gb i inne 30%
	Bk-Jw-Db!	Dbs 40%, Jw. 30%, Bk 20% ,Md, Dg, Lp, Jw, Gb i inne 10%
Lw – 356 ha	Wz-Db	Dbs 50%, Wz 30%, Jw, Lp, Ol, Św, Gb i inne 20%
	Jw-Db	Dbs 40%, Jw 30%, Lp, Wz, Gb, Św, Ol i inne 30%
Ol - 390 ha	Ol	Ol 80%, Wz, Św, Brz i inne 20%
OlJ – 414 ha	Db-Ol	Ol 60%, Dbs 20%, Wz, Os, Brz i inne 20%
Lł – 3 ha	Wz-Db	Dbs 40%, Wz 30%, Lp, Gb, Ol, Brz i inne 30%

* - wariant umiarkowanie świeży oraz na glebach słabszych (luźnych)

- wariant silnie świeży oraz na glebach mocniejszych (zwięzłych)

! – na powierzchniach kłęskowych do odnowienia, dla usankcjonowania odnowienia naturalnego Kl i Jw

Ze względu na występujący proces zamierania jesionu konieczna jest zmiana składów gatunkowych upraw. Gatunkami wypełniającymi przestrzeń po jesionie wyniosłym winny

być głównie olsza czarna, dąb szypułkowy, brzoza brodawkowata, klon jawor i wiąz szypułkowy.

Dla cennych siedlisk przyrodniczych wg inwentaryzacji przyrodniczej z 2007 roku, przyjmując typy drzewostanów o kierunku ochronnym oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw zgodnie z tabelą 2, przy uwzględnieniu następujących uwag:

1. zamiast Rb IIIB zastosować ogólnie Rb III
2. dla grądów zboczowych i łągów dopisać Rb II
3. dla kwaśnych dąbrów dopisać Rb IVd
4. w siedlisku brzeziny bagiennej zamiast Bb przyjmując tsl –LMb

Tabela 2. Typy drzewostanów o dominującym kierunku ochronnym oraz formy rębni

LP	Siedlisko przyrodnicze (zespoły / podzespoły)	kod	Rębnia	TSL	TD	Docelowy skład gatunkowy drzewostanów
1	Sosnowe bory bagienne (typowe) – Vaccinio uliginosi-Pinetum	91DO-2a	Pozostawienie naturalnej sukcesji	Bb, BMb	So	Odnowienie naturalne zapewniające trwałość ekosystemu
						So 80-90% Brzom 10-20%
2	Brzeziny bagienne- Vaccinio uliginosi – Betuletum	91D0-1	Pozostawienie naturalnej sukcesji	LMb	Św Ol Brz	Odnowienie naturalne zapewniające trwałość ekosystemu
				BMb, LMb	SoBrz	Brzom 60-70%, So 20-30%, Św, Brz do 10%
3	Grąd środkowo europejski i subkontynentalny					
	Galio Carpinetum typicum	9170-1	IVd, IIIb	Lśw1	Lp- Db	Dbś 50-60%, Lp-20%, Dbś, Gb, Kl 20-30%
	Tilio Carpinetum-stachyetosum (czyścowy) i corydaletosum (kokoryczowy)	9170-2	IVd, IIIb	Lśw2, Lw	Lp- Db	Dbś 50%, Lp 20%, Gb 10-20% Jw., Wz, Ol, Js*10-20%
	Tilio Carpinetum calamagrostietosum	9170-2	IVd, IIIb	LMśw	Lp- Db	Dbś 50%, Lp 20%, Dbś, Gb, Kl, Os, Bk 20-30%
	Acer Platanoides – Tilia cordata	9170-3	IVd, IIIb	LMśw Lśw	Kl- Lp- Db	Dbś 40%, Lp 30%, Kl 20%, Dbś, Jw, Gb, Wz, Os 10%
4	Grąd subatlantycki – Stellario Carpinetum	9160	IIIb, IVd, IIa	Lśw, Lw, (LMśw2)	Bk- Db	Dbś 60%, Bk 20-30%, Lp, Gb, Kl, Dbś, 10-20%
5	Kwaśne buczyny niżowe – Luzulo pilosae – Fagetum	9110	IVd, IIa, IIIb	LMśw, Lśw	Bk	Bk 70%, Dbś 10-20%, Brz, Md, Śo 10-20%

6	Żyzne buczyny niżowe – Golio odorati Fagetum	9130-1	IIa, IVd, IIIb	Lśw	Bk	Bk 80-90%, Db, Kl, Jw, Lp 10-20%
7	Śródłądowe kwaśne dąbrowy – Calamagrostio - Quercetum	9190	IIIa, IIIb	LMśw1	Db	Dbb 60%, Kl, Lp 20%, Brz, So, Św 20%
8	Dąbrowa świetlista (typowa) Potentilio albae Quercum	9110-1	IIIa, IIIb, IVd	Lśw, LMśw	Db	Dbb 70-80%, So,,Kl, Lp, Os 20-30%
9	Łęgi jesionowo- olszowy					
	Fraxino – Alnetum typicum	91E0b	IVd, V	OlJ, Ol	Js-Ol lub Ol	Ol 60%, Js* 20-30%, Wz, Lp, Jw 10-20%
	Fraxino Alnetum cardaminetosum	91E0-d	Pozostawienie naturalnej sukcesji lub IVd, V	OlJ, Ol	Js-Ol lub Ol	Odnowienie naturalne zapewniające trwałość ekosystemu lub gospodarka odroślowa (Ol 50%,Js* 20-30%,Jw, Lp, Wz 20—30%)
Łęgi jesionowo- wiązowy Ficario Ulmetum minoris chrysosplenietosum	91F0-2	OlJ, Lw, Ol		Wz- Db-Js	Odnowienie naturalne zapewniające trwałość ekosystemu lub gospodarka odroślowa (Js*,Ol 40-50%, Dbs 30%, Wz 20% Jw, Lp 10%)	

*- jesion będzie wprowadzany na uprawy po ustaniu procesu zamierania.

Typy drzewostanów o dominującym kierunku gospodarczym, na powierzchni planowanej do odnowienia po klęsce nawałnicy z sierpnia 2017 roku, przyjęć zgodnie z wytycznymi „Zespołu roboczego do opracowania koncepcji odnowienia powierzchni leśnych wylesionych w wyniku nawałnicy z 11 i 12 sierpnia 2017 r.” powołanego Decyzją Nr 111/2017 Dyrektora RDLP w Toruniu z dnia 18.12.2017r. zawartymi w poniższej tabeli nr 3:

Tabela 3. Typy drzewostanów o dominującym kierunku gospodarczym, na powierzchni planowanej do odnowienia po klęsce nawałnicy z sierpnia 2017 roku.

TSL	TD	Uwagi (rodzaj pow. odnawianej)
1	2	3
Bśw	So	ZS
Bśw	Brz	Biol D
Bśw	-	PD, E,
Bb , BMb	-	SN
BMśw	Db So	ZS
BMśw	-	PD, E
BMśw	Db	Biol D
BMw	Db So	ZS
BMw	-	E, SN
LMśw	*Db So	ZS
	#So Db	ZS
LMśw	-	PD, E,

LMśw	Db	Biol D
LMw	Brz Ol	ZS
LMw	-	E
Lśw	*Db	ZS
	#JwLpDb	ZS
Lśw	-	PD, E,
Lw	Ol Jw. Db	ZS
Ol	Ol	ZS
OlJ	Db Ol	ZS
Lł	-	SN

* - siedliska słabsze na glebach piaszczystych oraz formy zniekształcone siedlisk,
# - siedliska mocniejsze i warianty wilgotniejsze, ZS – zrzęb sanitarny, SN – sukcesja naturalna, Biol D – pas biologiczny (p.poż.) typu „D”, PD – podsadzenie, E - ekoton

B4. Wiek rębności

Zgodnie z zarządzeniem nr 36 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 19 maja 2004 roku przyjąć następujące wieki rębności:

Tabela 4. Wiek rębności

Rodzaj / gatunek	Wiek rębności (lata)
Db	140
Bk, Js, Wz, Md	120
So, Kl, Jw	100
Św, Dg, Dbc,	90
Brz, Ol, Gb, Lp, Ak	70
Ol odr., Os	50
Olsz, Tp,	40

Przeciętne wieki rębności ustalone zostały głównie w celu obliczenia etatów wg dojrzałości i nie muszą być zgodne z wiekiem dojrzałości rębnej ustalonym indywidualnie dla każdego drzewostanu. Przyjąć następujący sposób ustalania wieków dojrzałości rębnej:

- dla drzewostanów, dla których określa się dwucyfrową jakość hodowlaną wiek dojrzałości rębnej utożsamia się z przeciętnym wiekiem rębności określonym dla gatunku panującego,
- dla drzewostanów starszych lub zakwalifikowanych do przebudowy, dla których określa się jednocyfrową jakość techniczną wiek dojrzałości rębnej określony zostanie indywidualnie dla każdego drzewostanu zgodnie z kryteriami podanymi w § 83 pkt 6 instrukcji urządzania lasu.

B5. Podział na gospodarstwa

Przyjąć następujący podział na gospodarstwa:

- Gospodarstwo specjalne (S);
- Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów ochronnych (O);
- Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych (G).

Na potrzeby obliczenia etatów cząstkowych w gospodarstwie wielofunkcyjnych lasów gospodarczych, wyodrębnić obszary kwalifikujące się do jednego sposobu zagospodarowania:

- zrębowy sposób zagospodarowania (GZ), na siedliskach borów i olsów
- przerębowo-zrębowy sposób zagospodarowania (GPZ), na siedliskach lasów

W skład **gospodarstwa specjalnego** zaliczyć:

- rezerwy przyrody wraz z otulinami;
- Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Torfowisko Messy” (ok. 647 ha);
- wszystkie lasy na siedliskach: Bb, BMb, LMb;
- lasy przeznaczone do masowego wypoczynku na terenie ośrodków wypoczynkowych (obręb Sośno oddz.245a-d);
- wyłączone d-stany nasienne wraz z otulinami;
- lasy w strefach ochrony ostoi zwierząt objętych ochroną gatunkową (ochrona całoroczna);
- lasy na gruntach wpisanych do rejestru zabytków i ze stanowiskami archeologicznymi w strefie „W”.

W skład **gospodarstwa wielofunkcyjnych lasów ochronnych** wejdą wszystkie lasy ochronne z wyjątkiem zaliczonych do gospodarstwa specjalnego .

W skład **gospodarstwa wielofunkcyjnych lasów gospodarczych** wejdą wszystkie lasy pozostałe.

B6. Wytyczne w sprawie cięć rębnych

W warunkach Nadleśnictwa Runowo przyjąć następujące rodzaje i formy rębni według typów siedliskowych lasu:

Tabela 5. Rodzaje, formy rębni i okresy odnowienia

Typ siedliskowy lasu oraz jego pow.	Rodzaj i forma rębni		Nawrót cięć lub okres odnowienia
	zasadnicza	dopuszczalna	
Bb – 58 ha	nie projektować użytkowania		
BMśw – 1167 ha	I b	III a	I b 5-7 lat III a 10-15 lat
BMw – 10 ha	I b	III a, I c	I b, c 5-7 lat III a 10-15 lat
BMb – 454 ha	nie projektować użytkowania		
LMśw – 3726 ha	III a	III b, II b	III a 10-15 lat IIIb, IIb 15-20 lat
LMw – 221 ha	III b	III a, IV d	III a 10-15 lat IIIb 15-20 lat IV d 20-40 lat

Typ siedliskowy lasu oraz jego pow.	Rodzaj i forma rębni		Nawrót cięć lub okres odnowienia
	zasadnicza	dopuszczalna	
LMb – 31 ha	nie projektować użytkowania		
Lśw – 4213 ha	III b	II a, IV d	IIIb, IIa, 15-20 IV d lat
Lw – 356 ha	III b	III a, IV d	III a 10-15 lat III b 15-20 lat IV d 20-40 lat
OI – 390 ha	I b	I c	5 lat
OIJ – 414 ha	III a	IIa, IIb Ib (w obumierających d-stanach jesionowych)	III a 10-15 lat IIa, IIb 15-20 lat I b 5 lat
Ll – 3 ha	nie projektować użytkowania		

Podczas prac projektowych przyjęte zostaną następujące zasady:

- zgodnie z Zasadami Hodowli Lasu rębni Ib powinna mieć szerokość 31-60m lub nie może przekraczać powierzchni 4,00 ha, dopuszcza się jej zastosowanie na siedliskach lasowych w przypadku braku możliwości uzyskania odnowienia naturalnego;
- użytkowanie rębne w gospodarstwie specjalnym wynikać powinno ze stwierdzonych na gruncie potrzeb hodowlanych;
- zaprojektować na mapie cięć pozostawienie stref ochronnych (ekotonów) przy bagnach, jeziorach, rzekach oraz wzdłuż granicy rolno-leśnej. Gdy zajmują one powierzchnię co najmniej 1 ha, wyłączać je w oddzielne wydzielenie. W pozostałych przypadkach opisywać jako kępy;
- etat użytkowania rębego zaprojektowany zostanie zgodnie z zasadami określonymi w § 87-93 instrukcji urządzania lasu. Wysokość użytkowania rębego wynikać będzie z sumy przyjętych etatów dla poszczególnych gospodarstw;
- utrzymać dotychczasowy podział na ostępy oraz kierunki cięć tak jak w poprzednim planie urządzania lasu z możliwością zastosowania ostępów przejściowych w przypadku prowadzenia rozrębów i wrębów;
- wykazy cięć rębnych opracować na I 10-lecie wg działek zrębowych bez podziału na lata;
- do prowadzenia działek zrębowych wykorzystać naturalne granice wyłączeń, drogi, rowy itp.;
- w przypadku drzewostanów sosnowych (zwłaszcza na siedliskach żyznych) tak projektować rębnie złożone, aby cięcie uprzątające nastąpiło najpóźniej w wieku 110 lat dla So w rębni IIIa.

Na terenach objętych klęską huraganu z 2017 roku, dopuszcza się możliwość odstąpienia od powyższych reguł w uzgodnieniu z RDLP i Nadleśnictwem Runowo.

Gotowy, wcześniej uzgodniony z nadleśnictwem oraz z RDLP, plan cięć użytków rębnych wraz z mapami cięć wykonawca przedłoży na Naradzie Techniczno-Gospodarczej (NTG).

B7. Szczegółowe wytyczne w sprawie sporządzenia „Wykazu drzewostanów kwalifikujących się do przebudowy”

1. Do pilnej przebudowy pełnej (A) kwalifikować drzewostany :

- w wieku ponad 20 lat;
- o składzie gatunkowym niezgodnym z TD (siedliskiem) lub o składzie gatunkowym częściowo zgodnym z TD (siedliskiem) ale niskiej jakości hodowlanej (44, 43, 34) lub technicznej (4) oraz niskim zadrzewieniu (0,5 i niżej);
- w których przebudowę planuje się z zastosowaniem odpowiedniej rębni rozpoczętej w I dziesięcioleciu oraz z krótkim lub średnim okresem przebudowy;
- trwale uszkodzone (ponad 50%) za wyjątkiem stanowiących zbiorowiska zastępcze.

2. Do stopniowej przebudowy pełnej (B) kwalifikować drzewostany :

- w wieku ponad 20 lat;
- o składzie gatunkowym niezgodnym z TD (siedliskiem) lub o składzie gatunkowym częściowo zgodnym z TD (siedliskiem) ale niskiej jakości hodowlanej (44, 43, 34) lub technicznej (4);
- trwale uszkodzone (20- 50%) za wyjątkiem stanowiących zbiorowiska zastępcze;
- w których przebudowę planuje się z zastosowaniem trzebieży przekształceniowych z wykorzystaniem odnowień (podsadzeń) wyprzedzających rębnię przewidzianą w następnych dziesięcioleciach oraz z długim okresem przebudowy.

3. Do przebudowy częściowej – drzewostany uszkodzone do 20%.

Proponowany wykaz drzewostanów do przebudowy wykonawca prac urzędniowych przedstawi podczas odbioru prac terenowych.

B8. Wytyczne w sprawie pielęgnowania lasu, w tym cięć pielęgnacyjnych

W trakcie prac terenowych w drzewostanach nie objętych użytkowaniem rębnym w zależności od stadium rozwojowego określony zostanie rodzaj zabiegu: CP, CPP, CP/TW, TW, TP oraz gdy wymagają tego względy hodowlane także jego pilność. Dwa nawroty cięć pielęgnacyjnych – CP/TW zaprojektować w drzewostanach na przełomie I i II klasy wieku, głównie wielogatunkowych i z przewagą gatunków liściastych oraz dynamicznie

przyrastających drzewostanach sosnowych (Ia-I bonitacji). W drzewostanach Ib podklasy wieku, wykazujących udział grubizny projektować czyszczenia późne z masą (CPP).

Od zaprojektowania użytkowania przedrębego odstąpić można jedynie w zdrowych drzewostanach o zadrzewieniu ok. 0,6-0,7 i równomiernym zwarciu lub w których ostatnio został prawidłowo wykonany zabieg trzebieżowy. Wykaz takich drzewostanów uzgodniony będzie z nadleśnictwem i przedstawiony zostanie w trakcie odbioru prac terenowych.

Etat cięć użytkowania przedrębego w wymiarze powierzchniowym, będący sumą powierzchni drzewostanów zaprojektowanych do użytkowania przedrębego we wskazaniach gospodarczych opisu taksacyjnego **-jeden nawrót-** jest wielkością obligatoryjną, która przyjęta zostanie na posiedzeniu NTG. Orientacyjny etat cięć użytkowania przedrębego w wymiarze masowym określony zostanie również na posiedzeniu NTG. Jego wysokość zawierać się będzie w przedziale 50-75% spodziewanego przyrostu bieżącego w okresie obowiązywania planu urządzenia lasu z wszystkich drzewostanów, w których nie planuje się użytkowania rębego.

B9. Wytyczne w sprawie hodowli lasu

Typy drzewostanów oraz orientacyjne składy odnowień przyjąć zgodnie z pkt B3 protokołu.

Przy wykonywaniu prac hodowlanych na terenie „kłęskowym” należy stosować „Ramowe kierunki działań hodowlanych przy odnawianiu powierzchni pohuraganowych”, opracowane przez Zespół konsultacyjny pod kierunkiem Pana Waldemara Wencła – pełnomocnika dyrektora ds. zagospodarowania powierzchni pohuraganowych.

Ze względu na występujący proces zamierania jesionu, w odnowieniach i zalesieniach zamiennie stosować: olszę czarną, brzozę brodawkowatą, jawor pospolity, wiąz szypułkowy lub dąb szypułkowy. W odnowieniach należy dążyć do maksymalnego wykorzystania mikrosiedlisk, ich zdolności produkcyjnych, stosując oprócz gatunków głównych szeroki dobór gatunków domieszkowych. W maksymalnym stopniu należy wykorzystywać wartościowe samosiewy i kępy podrostów, zwłaszcza w obszarze kłęski.

W związku z uszkodzeniem przez nawałnicę z 2017 roku drzewostanów nasiennych, weryfikacja danych dotyczących nasiennictwa i selekcji w tworzonym planie urządzenia lasu wykonana zostanie w uzgodnieniu z nadleśnictwem po jej akceptacji przez BNL. Weryfikacja GDN w nadleśnictwie nastąpi poprzez wspólne uzgodnienia: Wydziału Gospodarki Leśnej RDLP, Nadleśnictwa Runowo oraz wykonawcy planu, po objeździe terenowym obiektów.

Nie planować wprowadzania podszytów.

Powierzchnię projektowanych odnowień przyjąć w wysokości 90% planowanych na 10-lecie zrębów (zręby wykonane w pierwszych dziewięciu latach planu). Pielęgnację upraw projektowanych (CW) zaprojektować wyłącznie w uprawach przewidzianych do założenia w pierwszych 6-ciu latach PUL (60% planowanych na 10-lecie zrębów), w jednym nawrocie (bez powtórzeń), bez jej zapisu w opisach taksacyjnych.

W odniesieniu do upraw projektowanych nie planuje się szczegółowo powierzchni ich pielęgnowania, a orientacyjną ich wielkość ujmuje się w opisie ogólnym (elaboracie).

Dla istniejących na dzień 01.01.2020r upraw (w tym upraw po rębni złożonej), zabiegi pielęgnowania upraw (tylko pielęgnowania gleby, pielęgnowania gleby i CW łącznie, lub tylko CW) planować bez powtórzeń (nawrotów), wyłącznie wg aktualnych potrzeb hodowlanych zwłaszcza tam, gdzie zabieg nie był wykonany i zamieszczać w opisach taksacyjnych.

Dla istniejących na dzień 01.01.2020r zrębów, halizn, płazowin i młodników po rębni złożonej, zabiegi pielęgnowania gleby planować bez powtórzeń (nawrotów) i zamieszczać w opisach taksacyjnych.

Pielęgnację upraw projektować w jednym nawrocie. O potrzebie stosowania wielokrotnych nawrotów w pielęgnacji upraw wykonawca PUL zamieści stosowną adnotację wraz z uzasadnieniem w części opisowej elaboratu.

Na obowiązkową powierzchnię pielęgnowania lasu składać się będą **jednokrotne zabiegi** (bez nawrotów) pielęgnowania zainwentaryzowanych upraw (w tym upraw po rębni złożonej) i pielęgnowania gleby w istniejących zrębach (piel.gleby lub CW), pielęgnowania zainwentaryzowanych młodników (CP i CP-P) oraz trzebieże (TW i TP). Powierzchnia ta, podlegająca zatwierdzeniu wynikać będzie z tabeli XVII i XVIII oraz równa będzie powierzchni wynikającej z podsumowania odpowiednich zadań pielęgnacyjnych opisów taksacyjnych.

Podsadzenia produkcyjne planować w drzewostanach sosnowych od IIb do IIIa klasy wieku wzwyż o zadrzewieniu 0,5-0,7, po wykonanym cięciu przekształceniowym, na żyznych siedliskach od BMśw 2 (wariant mocniejszy) wzwyż. W drzewostanach brzozowych podsadzenia planować od Ib do IIb klasy wieku. Nie projektować podsadzeń w drzewostanach z podszytem stanowiącym ponad 30% powierzchni.

Poprawki i uzupełnienia w nowo projektowanych odnowieniach należy przyjąć w wysokości 20%. Do dolesień, jeżeli będzie to uzasadnione gospodarczo i ekonomicznie, projektować luki o powierzchni od 0,10 ha.

Na wszystkich powierzchniach projektowanych do użytkowania rębego i do odnowienia projektować melioracje agrotechniczne.

Z uwagi na brak gruntów nieleśnych przewidzianych do zalesienia, nie projektować zalesień.

B10. Wytyczne w sprawie ogólnej ochrony lasu oraz ochrony przeciwpożarowej

Zagadnienia dotyczące ochrony lasu zostaną omówione w opisie ogólnym planu urządzenia lasu na podstawie danych dostarczonych przez nadleśnictwo, ZOL oraz zebranych podczas taksacji leśnej (uszkodzenia drzewostanów zgodnie z par.39 instrukcji urządzania lasu). Zagadnienia te przedstawione zostaną na mapie ochrony lasu.

Na mapie ochrony lasu w uzgodnieniu z nadleśnictwem oprócz elementów obligatoryjnych przewidzianych IUL tom III, nanieść stałe miejsca corocznego wywieszania pułapek feromonowych do odłowu samców brudnicy mniszki w ilości ustalonej przez nadleśniczego, powierzchni monitoringu SPO.

Na podstawie analizy stanu zagrożenia pożarowego w ubiegłym okresie gospodarczym zostanie określona kategoria zagrożenia pożarowego nadleśnictwa. Wykonawca p.u.l. wykona weryfikacji pasów przeciwpożarowych przy drogach publicznych, torach kolejowych, parkingach i zakładach przemysłowych.

Na wykonawcy planu będzie spoczywał obowiązek uzgodnienia zagadnień dotyczących ochrony przeciwpożarowej z komendami miejskimi, powiatowymi i Komendantem Wojewódzkim PSP.

Na mapie przeglądowej ochrony przeciwpożarowej muszą się znaleźć następujące elementy (istniejące i projektowane): kategoria zagrożenia pożarowego, pasy ppoż., bazy sprzętu pożarowego, drzewostany potencjalnie narażonych na pożary, siedziby straży pożarnych: PSP i OSP, wieże ppoż., punkty alarmowo-dyspozycyjne, punkty telefoniczne, lokalizacja radiostacji, przejazdy przez tory kolejowe, punkty czerpania wody, hydranty, miejsca postoju pojazdów, parkingi, dojazdy pożarowe wraz z ich oznakowaniem.

B11. Wytyczne w sprawie zagospodarowania rekreacyjnego

W ramach sporządzanego planu urządzenia lasu nadleśnictwo opracuje i uzgodni z wykonawcą docelowy plan zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego na 10 lat. Plan ten będzie elementem elaboratu. Na mapę przeglądową zagospodarowania rekreacyjnego nadleśnictwa zostaną wniesione wszystkie projektowane oraz zinwentaryzowane w trakcie prac terenowych i zweryfikowane przez nadleśnictwo elementy zagospodarowania rekreacyjnego oraz związane z infrastrukturą edukacji ekologicznej takie jak: obiekty turystyczne, miejsca postoju, szlaki turystyczne (w tym piesze „nordic walking”), ścieżki

rowerowe i edukacyjne, szlaki do jazdy konnej, osobliwości przyrodnicze i historyczne, wiaty oraz obiekty infrastruktury edukacji ekologicznej. Elementy istniejące i projektowane dotyczące zagospodarowania turystycznego oraz związane z infrastrukturą edukacji ekologicznej, opisane zostaną w elaboracie planu urządzenia lasu.

W trakcie obrad NTG nadleśniczy przedstawi do akceptacji program edukacji ekologicznej w nadleśnictwie na najbliższe 10-lecie.

B12. Wytyczne w sprawie użytkowania ubocznego oraz zagospodarowania łowieckiego

Projektowanie działań w zakresie użytkowania ubocznego oraz zagospodarowania łowieckiego, odbędzie się przy współpracy z nadleśnictwem. Elementy zagospodarowania łowieckiego wraz z obszarem obwodów łowieckich, kół, uwzględnić na mapie gospodarki łowieckiej oraz wprowadzić do odpowiednich warstw leśnej mapy numerycznej zgodnie ze standardem w oparciu o przekazane przez nadleśnictwo dane. W maksymalnym możliwym stopniu, należy zaprojektować w strefie wokół sanitarnych zrębów pokłeskowych poletka łowieckie, wykorzystując do tego fragmenty zrębów.

W trakcie prac terenowych, należy w uzgodnieniu z nadleśnictwem przewidzieć miejsca nadające się do lokalizacji (np. na nie użytkowanych liniach oddziałowych, w pasie linii energetycznych lub fragmentach zrębów) miejsc stałego dokarmiania zwierzyny – pasów zaporowych oraz poletek łowieckich.

W PUL w zakresie użytkowania ubocznego uwzględnić informacje dotyczące produkcji choinek oraz o możliwości wykorzystania kwater na szkółce pod plantacje choinkowe.

B13. Wytyczne dotyczące infrastruktury nadleśnictwa

W planie urządzenia lasu w rozdziale „Określenie potrzeb w zakresie infrastruktury technicznej, w tym turystyki i rekreacji” opisane zostaną kierunkowo potrzeby w zakresie: budowy i remontów dróg, budynków, mostów, przepustów i urządzeń melioracyjnych, budowy i konserwacji zbiorników małej retencji oraz urządzeń na potrzeby turystyki i rekreacji. Uwzględnione zostaną również inwestycje i zadania realizowane oraz planowane w zakresie infrastruktury. Zagadnienia te opracowane zostaną na podstawie zleconej przez nadleśnictwo ekspertyzie w sprawie docelowej sieci dróg leśnych.

B14. Wytyczne dotyczące charakterystyki ekonomicznej

Charakterystykę warunków ekonomicznych gospodarki leśnej oraz prognozę spodziewanego wyniku ekonomicznego wykonać zgodnie z § 118 IUL. Ekspertyzy ekonomicznej nie sporządzać.

B15. Szczegółowa prognoza stanu zasobów drzewnych na koniec przyszłego okresu gospodarczego

Wykonawca prac urzędniowych określi i opíše stan zasobów drzewnych na koniec okresu gospodarczego zgodnie z § 123 IUL, bez stosowania programów symulujących szczegółowo rozwój zasobów drzewnych.

B16. Weryfikacja i aktualizacja programu ochrony przyrody

Aktualizacja i weryfikacja programu ochrony przyrody wykonana będzie zgodnie z § 110 111 i 112 IUL i umieszczona zostanie jako osobny tom planu urządzenia lasu. Aktualizacji wymagają przede wszystkim wykazy obiektów podlegających ochronie. W aktualizacji wykorzystać dane Planu Ochrony Krajeńskiego Parku Krajobrazowego oraz wyniki inwentaryzacji przyrodniczej przeprowadzonej w 2007 roku. Według raportu zbiorczego z tej inwentaryzacji, do cennych siedlisk przyrodniczych występujących na terenach leśnych zaliczono łącznie 2920 ha, co stanowi 25,62 % całej powierzchni leśnej nadleśnictwa. Zestawienie leśnych siedlisk przyrodniczych zinwentaryzowanych w Nadleśnictwie Runowo przedstawia się następująco:

Tabela 6. Siedliska przyrodnicze wg inwentaryzacji z 2007r. zaktualizowane w 2015r.

Kod typu	Kod podtypu	Nazwa	Powierzchnia (ha)	Udział powierzchniowy (%)
91D0	91D0-2a	Sosnowy bór bagienny	364,11	12,47
91D0	91D0 – 1	Brzezina bagienna	79,26	2,72
9170	9170a	Grąd środkowoeuropejski	1648,22	56,44
	9170 – 3			
9110	9110 – 1	Kwaśna buczyna niżowa	6,59	0,23
91E0	91E0b	Łęgi olszowe, olszowo-jesionowe i jesionowe	363,01	12,43
	91E0b			
9190	9190 -02	Śródlądowe kwaśne dąbrowy	418,7	14,34
9130	9130-1	Żyzne buczyny niżowe	16,37	0,56
3150	Bagna, użytki ekologiczne, wody stojące		23,79	0,81
7110				
7140				
		Razem	2920,05	100,00

W programie ochrony przyrody nie zamieszczać danych dotyczących szczegółowych lokalizacji gatunków podlegających ochronie. Zgodnie z pkt. A16.2 koreferatu dane te w formie tabelarycznej zamieścić w odrębnym opracowaniu, jako załącznik do planu urządzenia lasu – „POP-lokalizacja chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów”.

B17. Wydruk map tematycznych

Wykonawca prac urzędniowych wykona poszczególne mapy tematyczne zgodnie z IUL tom III oraz pkt. A12 protokołu. Wszelkie „pozainstrukcyjne” mapy tematyczne nadleśnictwo sporządzi na swój koszt odrębnym zleceniem.

B18. Projekt wystąpienia do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w sprawie zakresu oraz szczegółowości prognozy oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i obszary Natura 2000

Dyrektor RDLP jako sporządzający projekt planu urządzenia lasu, wystąpi z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i na obszary Natura 2000.

B19. Inne zagadnienia projektowe, specyficzne dla nadleśnictwa

W czasie taksacji wykonawca PUL obejmie inwentaryzacją, opíše w opisach taksacyjnych i wniesie na mapę następujące powierzchnie nie stanowiące wydzieleń:

- śródleśne oczka wodne i bagienka,
- drzewa o charakterze pomników przyrody,
- miejsca pamięci,
- pomniki przyrody,
- obiekty kultu religijnego,
- istniejące urządzenia wodne i melioracyjne (m.in. mosty, przepusty, zastawki itp.),

Innych, specyficznych dla nadleśnictwa zagadnień projektowych nie stwierdza się.

W celu sprawnego przebiegu prac urzędniowych wskazane są częste kontakty personelu urzędniowego z pracownikami nadleśnictwa. Chodzi tu szczególnie o systematyczne uzgadnianie (omawianie) prac zamykanych na poszczególnych etapach. Ścisła współpraca wpłynie na wyższą jakość sporządzanego planu i pozwoli uwzględnić w nim specyfikę urządzanego obiektu. Nadleśnictwo udostępni wykonawcom planu u.l. wszystkie niezbędne dane, zaś wykonawcy zebrane dane inwentaryzacyjne oraz projektowane czynności gospodarcze w zakresie planowania hodowlanego będą konsultować z nadleśnictwem.

Przewodniczący Komisji

Protokołował:

Starszy Specjalista Służby Leśnej
ds. Urządzania lasu

mgr inż. Janusz Nosowicz

Z-ca DYREKTORA
ds. Gospodarki Leśnej

Ireneusz Norbert Jatoza